

פרשת לך לך תשפו – סוד השמות: מה השם שלך אומר עליך?

1. **בראשית טו:** ויאמר אברהם, ה' אלוקים מה תתן לי ואנכי הולך ערירי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר ... והנה דבר ה' אליו לאמר, לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך: ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך - **רש"י:** 'ויוצא אותו החוצה' - הפשט: הוציאו מאהל אל החוץ לראות הכוכבים.

שבת קנו,א: 'ויוצא אותו החוצה' - אמר אברהם לפני הקב"ה: ריבוננו של עולם, בן ביתי יורש אותי? אמר לו לאו, כי אם אשר יצא ממעיך. אמר לפניו: רבש"ע נסתכלתי באיצטגנינות שלי ואיני ראוי להוליד בן. אמר לו: צא מאיצטגנינות שלך, שאין מזל לישראל. מה אתה חושש? דקאי צדק במערב (צדק היה המזל של אברהם והוא מקום קר שאינו ראוי להוליד) אני מעמיד אותו במזרח (שהוא מקום חם).

רש"י שם: ומדרשו: צא מאיצטגנינות שלך, שראית במזלות שאינך עתיד להעמיד בן: 'אברם' אין לו בן, אבל 'אברהם' יהיה לו בן, 'שרי' לא תלד, אבל 'שרה' תלד. אני קורא לך שם אחר וישתנה המזל. **מהרז"ו על מדרש רבה:** דורש גזירה שווה, שנאמר כאן (לעיל מקור 1) 'והנה דבר ה' אליו לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך' ובהמשך נאמר 'הנה בריתי אתך והיית לאב המון גויים ולא יקרא שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גויים נתתיך', ורומז כאן שינוי שמו ושם אשתו. **רמב"ן:** הרי 'אברם' הוליד את ישמעאל (ומה צריך לשינוי השם 'אברהם')? כי אברם מבקש בן יורש אותו, כמו שאמר 'והנה בן ביתי יורש אותי'. והקב"ה אמר לו: לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך וצא מן האיצטגנינות שלך – 'אברם' אינו מוליד בן ליורשו, אבל 'אברהם' מוליד בן ליורשו.

2. **ראש השנה טז:** ארבעה דברים מקרעים גזר דינו של אדם ... צדקה, צעקה, שינוי השם ושינוי מעשה ... שינוי השם דכתיב 'לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה וגם נתתי ממנה לך בן'. **רמ"א יו"ד שלה,י:** נהגו לברך חולים בבית הכנסת לקרוא שם חדש, כי שינוי השם קורע גזר דינו.

רמב"ם הלכות תשובה פ"ב: מדרכי התשובה להיות השב צועק תמיד לפני ה' בבכי ... ומתרחק הרבה מן הדבר שחטא בו, ומשנה שמו, כלומר: אני אחר ואיני אותו האיש שעשה אותם המעשים. **ר"ן על הרי"ף ראש השנה שם:** וטעמא דמילתא, כיון ששינוי השם גורם לו לעשות תשובה, שיאמר בלבו: איני אותו האיש שהייתי קודם לכן וצריך אני לתקן מעשי.

3. **יומא פג,ב:** רבי מאיר היה מדייק בשמות, כהמעשה עם "כידור" הפונדקאי.

בראשית ב,יט: ויצר ה' אלוקים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו - **רבינו בחיי שם:** בזה נתפרסמה חכמתו הגדולה ... כי האדם הבין בחכמתו ושכלו, טבע כל בהמה וחיה וקרא לכל אחד שם מעין הטבע שהכיר בה ... טבע האריה שהוא גיבור גדול ומלך שבחיות ... והעלה שמו 'אריה' מפני שאותיות אריה הן רוחניות, כי אל"ף, ה"א ויו"ד הן אותיות ה' ורי"ש פירושה רוח ... וכן הכיר ב'חמור' שהוא פתי וסכל מכל הבהמות ועל כן קרא שמו 'חמור' מלשון חומר. ובשם הסוס הכיר שהסוס קל תנועה ושמח לקראת המלחמה, והעלה שמו סוס מלשון שישה.

ברכות ז,ב: מנא לן דשמה גרים? דאמר קרא: 'לכו חזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ', אל תקרי 'שמות' [מלשון 'שממה' שיעשה בארצות הגויים], אלא 'שמות' [כי השמות יוצרים את מפעלות ה'].

תורה אור יג,ב: שינוי השם של שרה הוא להיות לה בחינת הולדה ... ועיקר ההולדה להיות מציאות הולדה חדשה הוא ... על ידי התפשטות והרחבה ... ולכן נתווסף לשרה האות ה"א.

תורת שמואל תרכ"ז עמוד עט: וזהו שרחל היתה עקרה, לפי שרחל אין בא ה"א. והנה לזה אמרה רחל 'בא אל שפחתי בלהה ואבנה גם אנכי ממנה', דהנה בבלהה יש שני ה"ן [ואחד בשביל רחל].

תנחומא האזינו ח: לעולם יבדוק אדם בשמות, לקרוא לבנו שם הראוי להיות צדיק כי לפעמים השם גורם להיות טוב או רע. כמו שמצינו במרגלים: "שמעו בן זכור" – על שלא שמע דברי המקום וכו'. **מגיד מישרים פרשת שמות:** מי שקורא 'אברהם' הוא נוטה לצד החסד. מי שקורא 'יוסף' הוא גיבור בעריות. או הוא זן ומפרנס לאחרים כמו יוסף שפרנס את אחיו.

קטעים ממעמד חלוקת הדולרים לצדקה אצל הרבי מלובאוויטש (זורע צדקות עמוד 129): לאחר ששמו האנגלי 'ברייען', אמר הרבי: תבחר את השם "ברוך", גם הוא מתחיל באות ב"ת ואות זו היא סימן טוב שהחיים שלך יהיו מבורכים בכל הברכות הטובות. לאשה ששמה בפרסית הוא 'פרדוס', שאל הרבי, מה פירוש השם? היא ענתה: "גן עדן". הרבי אמר שתבחר לעצמה את השם "עדנה".